

SIVILOMBUDSMANNEN

Sivilombudsmannens forebyggingsmandat

Funn og erfaringer fra besøk til
fengsler med plasser for kvinner 2014-2016

Kontorsjef Helga Fastrup Ervik
Forebyggingsenheten
15. Desember 2016

UN Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (OPCAT)

United Nations
Human Rights

64

States have designated
their National Preventive
Mechanisms (NPM)

Artikkel 1:

... regelmessige besøk foretatt av uavhengige internasjonale og nasjonale organer til steder der personer er berøvet sin frihet, for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff

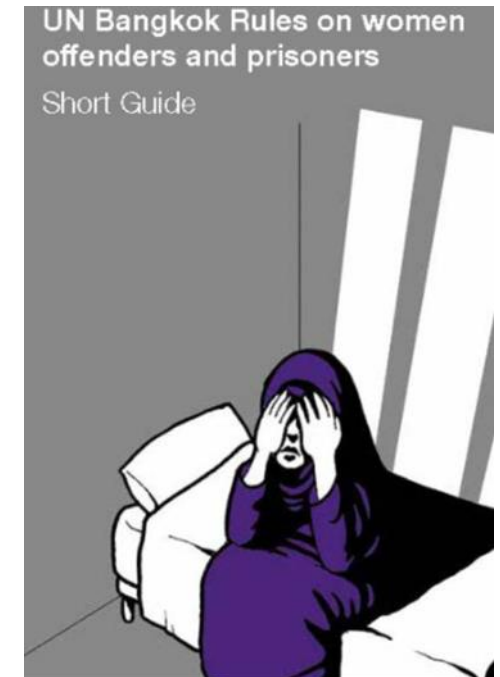
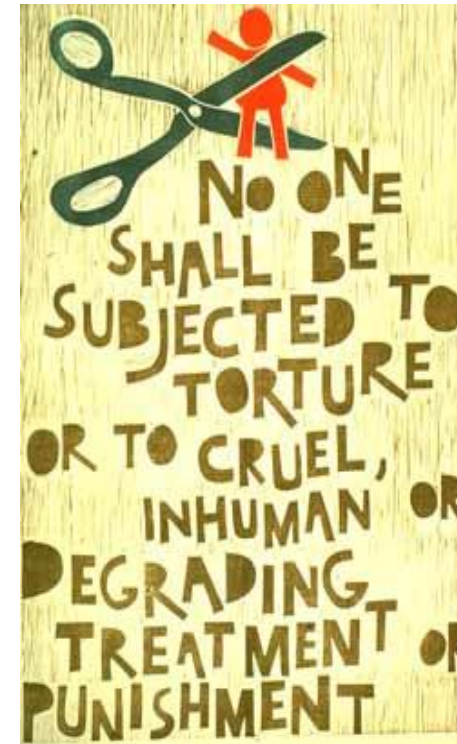
Artikkel 19:

... gi vedkommende myndigheter anbefalinger med sikte på å bedre behandlingen av og forholdene for personer som er berøvet sin frihet

Internasjonale regler og standarder

- FN torturkonvensjon
- Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 3
- FNs konvensjon om kvinners rettigheter
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter:
Alle mennesker som er fratatt friheten skal behandles humant og med respekt for deres iboende verdighet.
- FNs Mandelaregler – for alle innsatte
- FNs Bangkokregler – for kvinnelige innsatte
- Den europeiske torturforebyggingskomite (CPT)
 - Besøkte Norge sist i 2011
 - *CPT standards*, bygger på dommer fra Den europeiske menneskerettighetsdomstol

Besøksmetodikk i forebyggingsarbeidet

- Varsler om periode, men ikke om dato.
 - Tverrfaglig besøksteam; juridisk, samfunnsfaglig, menneskerettslig og helsefaglig kompetanse.
 - Besøk varer 2-4 dager
 - Kan supplere med ekstern kompetanse
 - Publisering av rapport
 - Ca 3 måneders frist for oppfølging
- Bredt kildegrunnlag:
 - Dokumentgjennomgang; rutiner, prosedyrer, journaler, logger
 - Samtaler med de som er fratatt friheten
 - Observasjoner, ulike vakter
 - Samtaler med ansatte, ulike yrkesgrupper
 - Samtaler med ledelsen
 - Informasjon fra tilsynsrådet

Besøk gjennomført til fengsler hittil – 2014-2016

Fengsler

- Tromsø fengsel
- Bergen fengsel
- Bjørgvin fengsel ungdomsenhet (2 x)
- Ringerike fengsel
- Trondheim fengsel
- Telemark fengsel, avdeling Skien
- Kongsvinger fengsel
- Bredtveit fengsel
- Drammen fengsel
- Vadsø fengsel
- Stavanger fengsel
- Norgerhaven fengsel (*rapport kommer*)
- Telemark fengsel, avdeling Kragerø

SIVILOMBUDSMANNEN

KVINNER I FENGSEL

En temarapport om kvinners soningsforhold i Norge

SIVILOMBUDSMANNEN

Lansering temarapport «Kvinne i fengsel» 15. desember 2016

08.08.2017 5

Kvinner i fengsel – hvem er de?

- Stor undersøkelse psykisk helse blant norske innsatte, publisert 2014
 - Kvinner i fengsel gjennomgående stor sykelighet sammenliknet med resten av befolkningen – langt større forskjell enn menn innenfor/utenfor murene.
- Kvinnelige innsatte langt mer rusbelastet enn menn
- Kvinnelige innsatte i stor grad vært utsatt for seksuelle overgrep i barndom og/eller voksen alder
- Lavere tilknytning til arbeidslivet enn menn
- Stor forskjell i domslengde norske versus utenlandske kvinner

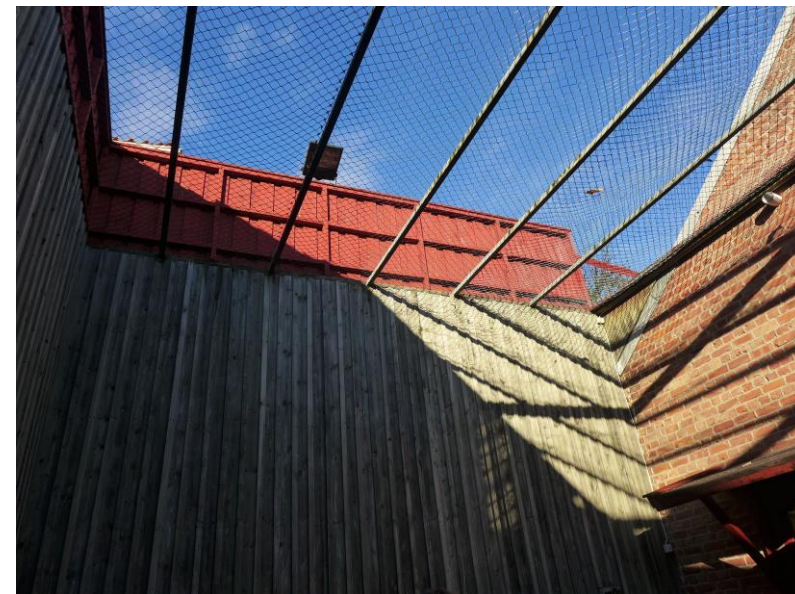
Sikkerhetsnivå/soningsregime

- Innlåsing i perioder med personalmangel, «cellefengsel», rammer oftere kvinner
- På restriktiv avdeling hvis ikke plass på fellesskapsavdeling
- Fengsler uten egen avdeling for kvinner – kvinner plasseres på restriktiv avdeling, i realiteten i isolasjon
- Manglende plasser på lavere sikkerhet:
 - Høy sikkerhet eller vente
 - Overgang til frihet via lavere sikkerhet

Fysiske forhold

- Mulighet for å være ute i friluft
 - Størrelse på luftegården
 - Tilrettelegging for aktiviteter
- Sanitære forhold
 - Toalett på cella – eller ikke
 - Toalett som risikosituasjon i fellesskapsavdeling med både kvinner og menn

Opplevelse av trygghet

- Trygghet i fellesskap med menn?
- Trygghet i blandede fengsler uten fellesskap med menn?
 - Små avdelinger – liten fleksibilitet
- Trygghet i kvinnefengsler
 - Dobbelceller

Helsetjenester og rusmestringstiltak

Helsetjenester

- Kvinner har andre helseutfordringer og -behov
- Kvinnelig lege
- Konfidensialitet – rett til beskyttelse av egne helseopplysninger
- Store forskjeller i helsetjenestene – organisering og innhold

Rusmestringstiltak

- Kvinner sterkere rusbelastet enn menn
- Kvinner får dårligere tilbud om rusmestringstiltak

Jobb og aktivisering – innhold i soningen

Arbeidstrening og skolegang

- Færre arbeidstilbud
- Arbeidstilbud eller fritidsaktivitet?
- Arbeid som rehabilitering?
- Noen steder svakere skoletilbud

Fritidsaktiviteter

- Andre tilbud enn systue og strikking?
- Verdien av fysisk aktivitet
- Fritidsaktiviteter i fellesskap med menn
- Fellesskapstid kan være redusert pga ressursmangel

Kontakt med familie og venner

- Tilrettelegging for besøk
- Kontakt med barn når mor ikke har omsorg
- Lang reisevei
- Mulighet for skype
- Utenlandske kvinner med familie i hjemlandet

Ma	Ti
5	6

4 personer har
Knut Evensen